

COL·LABORACIONS

COP D'ULL

La Guerra contra Catalunya

Amb poc temps, he llegit i rellegit més d'una vegada, el llibre **Cartes de la guerra** de Joan Sales (*Club de Butxaca*, 1986), prologat per la seva vídua Núria Folch. La **Presentació** és tota una declaració de principis: «Fa molta por què tant de jovent no vulgui sentir ni parlar de la guerra, perquè és ben cert que el poble que ignora la seva història està condemnat a repetir-la... ja que ni el poble ni l'individu no escarmenten si no poden reconèixer les seves falles. També sento pena, molta, quan penso en els soldats morts per Catalunya que ningú no recorda».

Més endavant afegeix: «Crec que no podem oferir a la joventut nostra cap llibre que li pogués fer més de bé, ni més oportú pel cinquantenari d'aquell fatídic 19 de juliol de 1936 que, no obstant, hauria pogut ser un dels dies més gloriosos de la nostra història, si ens haguéssim unit tots per defensar Catalunya».

El per què no fou així ens el diu el mateix autor de les cartes que el llibre conté, el Joan Sales «fins a la mort soldat de Catalunya» en els camps on millor sabia servir-la: durant la guerra com oficial de l'Exèrcit de Catalunya (que el centralisme de Negrín convertiria, més tard, en «Ejército del Este»); editant, a Mèxic, els «Quaderns de l'Exili»; de retorn, dedicat de

ple a les tasques editorials catalanes i fent i refent la seva famosa novel·la **Incerta glòria**. Sempre amb un desesperat desig de ser imparcial en els seus judicis per poder ser més útil a Catalunya, i amb el profund dolor de veure que els errors dels «polítics ineptes» i la barbàrie dels «incendiàries i assassins» convertien allò que hauria pogut ser la guerra de **tots els catalans** en defensa de Catalunya en una **guerra civil** també, entra catalans.

El 18 d'octubre de 1936, des de l'Escola de Guerra, escrivia: «He perdut la confiança en els homes que ens governen; no senten la responsabilitat que recau damunt seu, com si no els digués res el passat ni el futur de la pobra Catalunya... Han deixat desfer la guàrdia civil, que en virtut de l'Estatut estava a les ordres del govern autònom, han dissolt l'exèrcit republicà sense crear-ne un de català que el substituís i la conseqüència és que unes hordes de bandits s'han llançat, no pas contra l'enemic, sinó contra la gent indefensa del propi país. Quins tres mesos de vergonya!».

El 9 de juliol de 1938, després de dos anys de serveis a l'exèrcit republicà, el detingueren els del SIM, sense procés, perquè un seu germà no havia anat a servir, cosa que ell, des del front de guerra, ignorava.

En aquesta ocasió, escriuria a

Màrius Torres: «Ara he descobert l'existència del SIM, que ni sospitava que existís i que sembla animat d'un odi als catalans que no desmereix gaire al costat del que ens té l'enemic. Al meu pare, **perquè es negà a respondre en castellà** en els interrogatoris, el van insultar sense cap consideració a la seva edat ni al fet que el català és oficial a Catalunya, país on som per bé que no ho semblà a hores d'ara».

Ara m'adono que els criteris d'aquest combatent per Catalunya sobre aquells temps que ell vivia heroicament no s'avenen massa amb les «fantasies» que n'hi ha que expliquen... A mi, però, em mereixen molta més confiança els de Joan Sales i, potser, repassant la història, val la pena de reflexionar-hi.

Lluís Badia i Torras

